

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В ОСВІТІ - напрям реформування сфери освіти і модернізації управління освітою; принцип, спосіб організації управління освітою, детермінує делегування повноважень і відповідальності якнайближче до людей – органам місцевого самоврядування, визначає компетенції органів держ. влади та органів місцевого самоврядування у сфері освіти з урахуванням інтересів громадян щодо якісної освіти європейського гатунку.

Держ. політика України у сфері місцевого самоврядування надало змогу стартувати реформам у різних соціальних сферах і в галузі освіти, зокрема в інтересах народу демократичними методами. Д. в. о. розпочато в 2014 р. в межах чинної Конституції України та сформованого нового законодавства: Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (2015), Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (2014), План заходів щодо реалізації Концепції, закони про внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України та ін., які надали можливість розпочати формування базового рівня місцевого самоврядування, а також Закон України «Про освіту» (2017) та ін. спец. Закони.

Д. в. о. визнано в Європейському звіті про якість освіти (2002) однією з п'яти ключових проблем майбутнього розвитку демокр. суспільства. Децентралізація є однією з ключових трансформацій в освіті, починаючи з останньої чверті ХХ ст., оскільки в прийнятті управлінських рішень та їх ухвалі повинні брати участь безпосередньо замовники освіти - громадяни, громадські ін-ти, держава, тобто ті, кого стосуються їх наслідки.

Децентралізація управління освітою в країні відбувається одночасно з процесами децентралізації влади, політ. демократизації, фінансової децентралізації шляхом ефективного використання доходів держ. і місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад (далі - ОТГ) на основі аналізу практики переходу багатьох країн світу, зокрема країн ЄС та США до демократичних суспільств і суспільно-економічних трансформацій в них. До сфер відповідальності та прийняття рішень органів місцевого самоврядування віднесено створення умов для здобуття дошкільної освіти шляхом формування й розвитку мережі закладів освіти, створення та утримання мережі закладів загальної середньої освіти та їхніх філій, мають право ухвалити спільне рішення про організацію здобуття початкової, базової та профільної середньої освіти в закладі освіти (його філії) та забезпечення підвезення здобувачів освіти до нього й у зворотному напрямі з урахуванням потреб і пропозицій територіальних громад, замовлення підготовки пед. працівників, реалізації освітніх програм неформальної

освіти для батьків, проведення ін. заходів, формування освітньої політики на місцевому рівні, забезпечують пільговий проїзд учнів, вихованців і пед. працівників до місця навчання й додому у визначених ними порядку та розмірах за рахунок видатків відповідних місцевих бюджетів та ін.

З 2014 р. і донині в Україні було створено 878 об'єднаних територіальних громад як адміністр.-територ. одиниць, у яких проживає 9 млн громадян, та визначено їх повноваження; відбулося зростання місцевих бюджетів «на 165,4 млрд грн: з 68,8 млрд у 2014 до 234 млрд грн», тобто ... за підтримки 60% українців. В умовах децентралізації в освіті законодавчо визначено опорний заклад освіти (hub school), що включає філії, їх засновників (співзасновників) – представницькі органи місцевого самоврядування, ОТГ, районні ради, організаційно-правові засади їх функціонування та ресурсного забезпечення, освітні округи, розпочато раціоналізацію мережі закладів освіти. Відбулося створення мережі опорних закладів освіти (ОЗО), їх кількість становить 993, у яких 1499 філії, де навчаються 347 175 учнів. У ОТГ відкрито 492 опорні заклади освіти й 719 філій, у яких навчаються 143 548 учнів. До опорних закладів підвозяться 90 618 учнів, із них 49 098 – в ОТГ.

Органи держ. влади та органи місцевого самоврядування утворюють інклюзивно-ресурсні центри з метою забезпечення реалізації прав на освіту та психол.-пед. супровід дітей з особливими освітніми потребами. Відкрито 1220 класів з інклюзивним навчання (796 учнів у них), із них 478 класів – в ОТГ (682 учня у них).

Лит.: 1. Прес-центр ініціативи «Децентралізація» URL: <https://decentralization.gov.ua/news/11425>. 2. Kalinina L. M. Management of a new Ukrainian school // *Dyrektorshkoly (School Director)*. 2017. - № 1–2 (793–794). Р. 12–21. 3. Крисюк С.В. Децентралізацій / Кремень В.Г. (ред.) // *Енциклопедія освіти*. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 182.

Л.М.Калініна